

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/sanacja/64098,Stanislaw-Michalowski-wzor-urzednika-II-RP.html>

Pałac Zamoykich w Warszawie. W tym budynku przed wojną mieścił się resort spraw wewnętrznych. Widok obecny (fot.: Wikipedia/CC BY-SA 4.0/Tilman2007)

BIOGRAM / BIOGRAFIA

Stanisław Michałowski - wzór urzędnika II RP

OKRES HISTORYCZNY

(1922-1939) II Rzeczpospolita

Autor: JAROSŁAW WASILEWSKI 17.03.2020

Jednym z najważniejszych zadań, przed którą stanęła u progu swego odrodzenia II Rzeczypospolita, było zbudowanie sprawnej administracji opartej na kompetentnej kadrze urzędników. Wzorem dla zaczynających tę niełatwą karierę mógł być Stanisław Michałowski.

Bohater tego artykułu urodził się 3 maja 1881 r. w Tarnopolu. Studia ukończył na wydziale prawa Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie i podjął pracę w służbie administracyjnej w b. Galicji. W wieku 34 lat został kierownikiem starostwa w Jaworowie, a w wolnej Polsce, w 1924 r., starostą powiatu sanockiego, by pięć lat później zasiąść w fotelu starosty przemyskiego.

Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie, na którym studia prawnicze skończył Stanisław Michałowski

Starosta sanocki i przemyski

Z zachowanych przekazów wynika, że w okresie pracy w obu starostwach Stanisław Michałowski był aktywnym społecznikiem. Wśród jego zasług wymienia się zaangażowanie w uruchomienie Ośrodka Zdrowia i Opieki Społecznej w Nieżankowicach (powiat przemyski), budowę Domów Żołnierza w Sanoku i Przemyślu i Poradni Przeciwgruźliczej w Sanoku. W powiatach, w których pracował, powstała – także przy jego udziale – gęsta sieć świetlic strzeleckich, zaopatrzonych m.in. w biblioteki i radioodbiorniki.

**Stanisław Michałowski (1881 -
????)**

Brał także udział w utworzeniu w Przemyślu Związku Polskiej Młodzieży Demokratycznej Szkół Wyższych. Żegnający w 1932 r. Michałowskiego przemyscy dziennikarze uznali za jego szczególne dokonanie także zakup własnego gmachu Rady powiatowej oraz założenie Powiatowej Komunalnej Kasy Oszczędności, której był pierwszym naczelnym dyrektorem, a później Prezesem Rady Nadzorczej.

Wśród jego zasług wymienia się uruchomienie Ośrodka Zdrowia i Opieki Społecznej w Nieżankowicach (powiat przemyski), budowę Domów Żołnierza w Sanoku i Przemyślu i Poradni Przeciwgruźliczej w Sanoku. W powiatach, w których pracował, powstała gęsta sieć świetlic strzeleckich, zaopatrzonych m.in. w biblioteki i radiodbiorniki.

Państwo Polskie doceniło dotychczasowe zasługi przyznając Michałowskiemu Krzyż Oficerski orderu Polonia Restituta.

Wicewojewoda białostocki

Dobrze oceniany przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w Warszawie Stanisław Michałowski otrzymał w czerwcu 1932 r. awans na stanowisko wicestarosty białostockiego. Do jego obowiązków należało kierowanie wydziałem Urzędu Wojewódzkiego, w którym prowadzone były sprawy dotyczące organizacji administracji wojewódzkiej, a w szczególności sprawy osobowe, budżetowe, gospodarcze oraz nadzoru nad funkcjonowaniem urzędu. Zastępował też wojewodę, jeśli ten nie mógł pełnić swych obowiązków.

Pełniąc obowiązki wicewojewody Stanisław Michałowski miał szerokie możliwości działania, ale stał w cieniu wybitnego i powszechnie szanowanego wojewody Mariana Zyndrama-Kościątkowskiego. Szansa na samodzielność pojawiła się w momencie powołania Zyndrama-Kościątkowskiego na komisarza Warszawy w marcu 1934 r. Pierwotnie zapewne liczone było powrotem wojewody do Białegostoku, jednak w miarę upływu czasu, a zwłaszcza po mianowaniu Zyndrama-Kościątkowskiego Ministrem Spraw Wewnętrznych stało się jasne, że Michałowski musi radzić sobie sam do momentu powołania nowego wojewody.

Obejmując w marcu 1934 r. obowiązki wojewody białostockiego Stanisław Michałowski trafił na dobry moment początku stopniowej poprawy, po kilku latach głębokiego kryzysu, koniunktury gospodarczej w przemyśle. Ożywienie było szczególnie widoczne w włókiennictwie, garbarstwie i przemyśle drzewnym.

Białystok w okresie międzywojennym (fot.: NAC)

Niestety, wieś jeszcze nie odczuwała poprawy sytuacji, a w niektórych regionach województwa potrzebowała pomocy ze strony wojewody, by móc dotrzeć do pierwszych zbiorów. Warte podkreślenia jest zaangażowanie Stanisława Michałowskiego w akcję niesienia pomocy ofiarom katastrofalnej powodzi, która w lipcu 1934 r. nawiedziła południe kraju. Województwo białostockie przygotowało i wysłało w rejony dotknięte powodzią m.in. transport paszy dla zwierząt gospodarskich.

Jednym z podstawowych zadań wojewody było zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Dobrze oceniany przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych otrzymał w czerwcu 1932 r. awans na stanowisko wicestarosty białostockiego. Do jego obowiązków należało kierowanie wydziałem Urzędu Wojewódzkiego, w którym prowadzone były sprawy dotyczące organizacji administracji wojewódzkiej.

W lipcu 1934 r. robotnicy Białegostoku i regionu uroczystie obchodzili pierwszą rocznicę śmierci dwóch robotników z fabryki Samuela Cytrona w Supraślu, którzy zginęli 10 lipca 1933 r. w trakcie zamieszek i starć z policją wywołanych strajkiem włóknarzy. Ze składek robotników ufundowany został pomnik, który został podczas wspomnianych uroczystości odsłonięty. Na szczęście uroczystości miały spokojny przebieg, zapewne także dzięki dużej mobilizacji służb podległych wojewodzie.

Przyjemniejszą stroną pracy wojewody mogło być reprezentowanie rządu i województwa podczas różnego rodzaju uroczystości czy wizyt wybitnych osobistości. Przykładem może być ugoszczenie w Grodnie delegatów na Międzynarodowy Kongres Geografów w Warszawie czy – to jedno z ostatnich odnotowanych w prasie publicznych wystąpień wicewojewody – udział w uroczystościach związanych z oddaniem nowego odcinka kolei łączącego Porzecze z Druskiennikami.

Pałac Zamoyskich w Warszawie.

W tym budynku przed wojną mieścił się resort spraw wewnętrznych. Widok obecny (fot.: Wikipedia/CC BY-SA 4.0/Tilman2007)

Przedłużający się wakat na stanowisku wojewody skończył się we wrześniu 1934 r. mianowaniem na to stanowisko gen. Stefana Paślowskiego, dotychczasowego dowódcy Okręgu Korpusu nr VIII w Toruniu.

Dyrektor w MSW

Stanisław Michałowski pozostał na stanowisku wicewojewody jeszcze do stycznia 1935 r., by od lutego rozpocząć pracę w MSW na stanowisku dyrektora departamentu administracyjnego. Rok później osiągnął wiek emerytalny, ale kontynuował pracę do 25 lutego 1939 r., kiedy to decyzją Ministra Spraw Wewnętrznych, został przeniesiony w stan spoczynku.

W służbie administracyjnej, najpierw austriackiej, później polskiej, Michałowski pracował niemal 39 lat. Nieznane są dalsze losy pp. Michałowskich. . Wiadomo jedynie, że ich ostatnim adresem zamieszkania było mieszkanie pod numer 4 w istniejącej do dziś kamienicy przy ul. Mokotowskiej 14 w Warszawie.

Warszawska kamienica przy ul. Mokotowskiej 12 i 14, w której państwo Michałowscy mieszkali do wybuchu wojny. Widok obecny od strony Placu Zbawiciela (fot.: Warszawikia/CC BY-SA

3.0/Mikiapole3)

COFNIJ SIĘ